

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1\(37\)-62-71](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-1(37)-62-71)

УДК 330.341:004

JEL Classification: O33

Ірина Володимирівна Соломаха

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва і торгівлі
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: iveria60@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-0106-6410>
ResearcherID: [HTN-8199-2023](https://orcid.org/HTN-8199-2023). **ScopusAuthor ID:** [57219054600](https://orcid.org/57219054600)

Сергій Миколайович Голівець

здобувач третього рівня освіти
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: Serjkorol.26@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0006-5534-6545>

ГЕНЕЗИС ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

У статті розглянуто сутність категорії «цифровізація» та її визначальні особливості. Здійснено аналіз генезису цифровізації. Проведено дослідження наукових тлумачень даної дефініції, зокрема, виділено інтегральний, мережевий, процесний підходи, а також підхід соціально-технічного спрямування. Сформульовано авторське бачення сутності категорії «диджиталізація», під якою пропонується розуміти процес інтеграції цифрових технологій в бізнес-процеси підприємницьких структур цифрових екосистем, що зумовлюють якісні трансформаційні зміни. Також було виокремлено переваги та недоліки від розвитку та застосування диджиталізації для суб'єктів господарювання. Встановлено, що впровадження новітніх технологій дає змогу покращити якість управління та підвищити ефективність функціонування підприємств, сприяє появі нових форм та видів зайнятості. Вказано також нові ризики та загрози для їхньої роботи, пов'язані з імовірністю втручання зовнішніх суб'єктів у діяльність суб'єктів господарювання, а також ризики, пов'язані з появою нових форм та видів зайнятості.

Ключові слова: цифровізація; цифрова економіка; диджиталізація; інформаційне суспільство; новітні технології.

Табл.: 2. Бібл.: 15.

Постановка проблеми. Цифровізація економічних процесів є одним із визначальних трендів економічного розвитку сучасності. Цифровізація сприяє трансформації ключових аспектів функціонування бізнесу, суспільних відносин та економічних систем. Процеси цифровізації являють собою якісно новий рівень розвитку інформаційного суспільства і проявляються, зокрема, у всебічному залученні інформаційних технологій у процеси виробництва та реалізації товарів і послуг. Дослідження теоретичних аспектів цифровізації та особливостей її розвитку сприяє покращенню розуміння науковцями можливостей реалізації функціонального потенціалу цифрових технологій.

Враховуючи вищезазначене, аналіз генезису та розвитку цифровізації, а також узагальнення сучасних наукових поглядів на процеси цифровізації потребують додаткового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження особливостей розвитку економіки в умовах цифрових трансформацій зробили такі закордонні та українські вчені: В. В. Апалькова, С. С. Апальков, Д. Белл, О. В. Воскобоєва, Дж. Гелбрейт, О. А. Джусов, М. В. Дубина, Г. І. Жекало, Н. В. Іванова, Г. Т. Карчева, М. Кастельс, Н. Негропonte, А. Пінкварт, Д. Тапскотт, Е. Тоффлер тощо.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Беручи до уваги збільшення кількості наукових праць щодо дослідження диджиталізації, невирішеними залишаються фундаментальні аспекти генезису диджиталізації як наукової категорії, її сутності та особливостей формування та розвитку в контексті цифрової економіки.

Мета статті. Метою цієї статті є дослідження генезису цифровізації як наукової категорії, систематизації ключових наукових підходів до визначення термінів «цифровізація», а також у визначенні переваг та недоліків від розвитку та застосування диджиталізації для суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу. Процеси, пов'язані з розвитком цифрової економіки змінюють суспільство в коротко- та довготривалій перспективі, сприяючи створенню віртуального середовища, трансформуванню відносин між учасниками економічної взаємодії, а також створенню можливостей для розвитку. Становлення та розвиток цифрової економіки є закономірним процесом, що має чіткі історичні передумови та теоретичне обґрунтування. Зокрема, у наукових колах виділяють теорію постіндустріального (або інформаційного) суспільства (табл. 1), що фокусується на формуванні особливого класу працівників, зайнятих переважно інтелектуальною працею, на відміну від робітників промислових підприємств та сільського господарства, які займалися переважно фізичною працею. Диспропорції, викликані впровадженням та розвитком новітніх технологій, автоматизації і роботизації виробництв призвели до збільшення частки фахівців, зайнятих інтелектуальною працею, та зменшення частки працівників, зайнятих фізичною працею.

Таблиця 1

Періодизація суспільного розвитку відповідно до теорії постіндустріального суспільства

Тип суспільства	Часові рамки	Основні ознаки
Доіндустріальне	до II пол. XVIII ст.	- забезпечення власних потреб за рахунок ведення сільського господарства; сім'я як основна виробнича одиниця, складалася із декількох поколінь, гуртувалася навколо власного господарства.
Індустріальне	II пол. XVIII ст. – II пол. XX ст.	- розподіл праці за ознакою спеціалізації; - масове виробництво товарів повсякденного вжитку; - автоматизація виробництва; - поява великих фабрик та заводів; - урбанізація міст; - поява класу робітників, зайнятих ручною працею на виробництві.
Постіндустріальне	II пол. XX ст. - наш час	- розвиток сфери послуг; - зменшення частки промислового та сільськогосподарського секторів; - перехід від енергетичної технології до інформаційної; - роботизація виробництв; - зростання значення технологій; - інтелектуалізація праці.

Джерело: складено авторами.

Періодизація цього процесу традиційно фокусується на промислових революціях. Так, Перша промислова революція (друга половина XVIII ст.) зумовила перехід від ручної до машинної праці завдяки паровим двигунам; Друга промислова революція базувалася на поширенні викопного палива, серійного виробництва, електрифікації, а також появи радіо та телебачення, у той час як Третя промислова революція безпосередньо пов'язана з комп'ютеризацією та трансформацією інформаційних технологій [1].

Початок комп'ютеризації відноситься до періоду 1940-х років, що пов'язані із першими практичними розробками у цій сфері. Зокрема, варто виділити створення першого універсального комп'ютера ENIAC (Electronic Numerical Integrator and Computer (1945-1946 pp.), електромеханічного комп'ютера IBM Automatic Sequence Controlled Calculator (ASCC). Хоча спрямованість даних розробок була переважно військовою, переломним етапом у цьому процесі можна вважати винайдення кремнієвого чипу Джеком Кілі та Робертом Нойсом у 1959 році, що зробило можливим реєстрацію електронної інформації та розповсюдження перших персональних комп'ютерів [2]. Протягом 1960-х років були впроваджені розробки мережевих систем типу ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network), 1970 р. – сформовано протоколи TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol), які заклали основи для запуску Інтернету.

Поступова експансія комп'ютерними системами численних сфер та галузей заклало основи для подальшого поширення інформаційно-комунікативних технологій, які перейшли на більш досконалий етап розвитку із поширенням технологій Інтернету. Створення мережі Тімом Бернерсом-Лі World Wide Web у 1991 році фактично означало легалізацію Інтернету, яка повною мірою проявилася у його перших спробах комерційного використання у 1995 році із запуском Amazon та створенням комерційних браузерів Netscape Navigator та Internet Explorer. Приблизно цим терміном датується поява поняття «цифрова економіка», авторство якого належить Д. Тапскотту, що сформував теоретичні основи функціонування економіки майбутнього у праці «Цифрова економіка: перспективи та небезпека в епоху мережевого інтелекту» [3]. Запуск пошукової системи Google у 1998 році фактично сформував сучасний вигляд мережі Інтернет, до якої звикли користувачі.

Розвиток мережі Інтернет став каталізатором Четвертої промислової революції (поява терміна приписується К. Швабу), або Індустрії 4.0, яка є органічним продовженням трьох попередніх промислових революцій, що характеризується інтеграцією цифрових, біологічних та фізичних систем, що спрямовані на використання штучного інтелекту, хмарних технологій та технологій 5G, блокчейну, Big Data та віртуальної реальності для впровадження трансформаційних змін в економіці та суспільстві. Як наслідок, можна стверджувати, що процес формування цифрової економіки був одночасно й історично зумовленим та стрибкоподібним, за рахунок того, що минулі досягнення дали змогу накопичити потенціал для якісних стрімких трансформаційних перетворень.

Цифрова економіка являє собою економіку, фундаментом та рушійною силою якого є цифрові технології, що використовуються для продукування, обробки, використання, зберігання та передачі даних, та яка спрямована на створення цінності на «товарах та послугах, виробництво або реалізація яких критично залежить від цифрових технологій» [4, с. 295-324]. Дослідження Дона Тапскотта та Ніколаса Негропonte можна вважати ключовими в їх спробах систематизувати наявні знання та провести межу, що відрізнятиме традиційні та цифрові економічні системи. Так, як зазначає Д. Тапскотт, цифрова економіка «визначається мережевою свідомістю (networked intelligence) та залежністю від віртуальних технологій» [5]. У той час як традиційна економіка спирається на фізичні та матеріальні ресурси, ресурсною базою цифрової економіки у цьому випадку є інформація та дані. При цьому цифрова економіка сприяє формуванню інтегрованого потоку інформації та технологій, що здійснюють безпосередній вплив на створення вартості в економічній системі, а також формується за рахунок цифрової інфраструктури, яка зумовлює функціонування комп'ютерної мережі, цифрових транзакцій, що актуалізують реалізацію цифрових змін на практиці, а споживачів, що використовують надбання цифрової економіки для отримання товарів та послуг [6]. Зокрема, як зазначає В. В. Апалькова, «є такою, що активно поглинає та застосовує цифрові технології, а також є важливим рушієм інновацій, конкурентоспроможності та економічного розвитку» [7, с. 17]. Можна зробити висновок, що спочатку цифрова економіка розглядалася з транзакційного боку формування цінності, та асоціювалася переважно із електронною комерцією, проте завдяки подальшому розвитку і поширенню технологій Інтернету речей, хмарних та когнітивних обчислень, великих даних, блокчейну, штучного інтелекту, тривимірного друку, нано- та біотехнологій, роботизації, електронного документообігу, е-послуг, фінансових інтернет-технологій стала більш широким та всеохоплюючим поняттям.

Більшість учених поділяє думку, що цифрові технології є магістральним рушієм четвертої промислової революції. Однак поглиблене вивчення наукової літератури дає змогу стверджувати, що на сьогодні в наукових колах відсутня єдність стосовно тлумачення поняття «цифровізація». Загальнопоширеним є помилкове уявлення стосовно ототожнення категорій «оцифровування», «диджиталізація» та «цифрова трансформація». Зокрема, поняття «оцифровування» (digitization) передбачає процес представлення аналогової інформації у вигляді цифрової (бінарної) форми, тим самим роблячи можливим її довгострокове зберігання на електронних носіях. Беручи до уваги такі беззаперечні переваги оцифрування, як збільшення доступності матеріалів, підвищення їх збережуваності, оцифрування як процес має на меті зробити ресурси більш доступними, у той час як цифровізація виходить за межі простого оцифрування, реалізуючи соціотехнічні аспекти цифрової економіки. Крім того, низка авторів ототожнюють поняття

«цифровізація» та «цифрова трансформація» [1], розглядаючи першу категорію як «спрощену форму» цифрових трансформаційних процесів. На нашу думку, цей процес є помилковим, адже цифрова трансформація за своєю суттю є інтегруючим комплексним процесом, та окрім процесів цифровізації враховує стратегічні зміни підприємства загалом.

Аналіз літературних джерел дозволив систематизувати підходи до тлумачення категорії «цифровізація», що представлено в табл. 2, окремо виділивши інтегральний, мережевий, процесний підходи, а також підхід соціально-технічного спрямування. Так, інтегральний підхід передбачає поступове безповоротне злиття фізичного та цифрового вимірів, а також їх трансформації, за якого новоутворена економіка володіє рядом беззаперечних переваг та характеризується більшою стійкістю. Мережевий підхід є певною видозміною ресурсного підходу, за якого цифрові прилади та системи є єднальною ланкою між людьми та цифровими системами, здійснюючи обмін та засвоєння інформації можливим. Процесний підхід, у свою чергу, спрямовано на розуміння цифровізації як процесу, що має накопичувальний потенціал, а підхід соціального спрямування розглядає цифровізацію в контексті впливу технологій на соціальні системи, бізнес екосистеми та окремих споживачів.

Таблиця 2

Узагальнення підходів до визначення сутності поняття «цифровізація» у працях вітчизняних та зарубіжних науковців

Підхід	Автор	Визначення сутності категорії
1	2	3
Інтегральний	Х. Альбах, Х. Мефферат, А. Пінкварт, Р. Рейхвальд	«постійна конвергенція реального та віртуального світу, а також основна рушійна сила інноваційних змін в усіх галузях економіки» [8]
	Експерти Конференції ООН з торгівлі та розвитку	«соціально-економічну трансформацію, яка відбувається завдяки масовому впровадженню та засвоєнню цифрових технологій, тобто технологій створення, обробки, обміну та передачі інформації» [9]
Мережевий	Г. Б. Соколова	Цифровізацію насиченням матеріального світу електронно-цифровими приладами, системами, зразками та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними» [10, с. 92-96]
	«Цифровий порядок денний України 2020	«Цифровізація – це впровадження цифрових технологій у всі сфери життя: від взаємодії між людьми до промислових виробництв, від предметів побуту до дитячих іграшок, одягу тощо. Це перехід біологічних та фізичних систем у кібербіологічні та кіберфізичні (об'єднання фізичних та обчислювальних компонентів). Перехід діяльності з реального світу у світ віртуальний (онлайн)» [11]
Процесний	Н. П. Мешко	процес, що пов'язаний із тенденцією приведення в електронний вигляд найрізноманітніших видів інформації» [12, с. 88]

Закінчення табл. 2

1	2	3
Соціально-технічного спрямування	Т. Саарікко, Х. Вестергрєн, Т. Блумквіст	соціотехнічний процес використання оцифрованих продуктів або систем для розробки нових організаційних процедур, бізнес-моделей або комерційних пропозицій [13, с. 828]
	Д. Матушкова	соціально-технічний феномен, що виникає в результаті використання цифрових технологій та їхнього впливу на суспільство, бізнес та життя людей [14]
	О. І. Піжук	певний механізм економічного зростання, який дозволяє збільшити продуктивність та покращити ефективність будь-якої господарської діяльності завдяки використанню цифрових технологій » [15]

Запропоновано авторське бачення цифровізації, під якою автори розуміють процес інтеграції цифрових технологій у бізнес-процеси підприємницьких структур цифрових екосистем, що зумовлюють якісні трансформаційні зміни. Зокрема, авторами наголошується на тому, що цифровізація економіки спрямована на розвиток та впровадження новітніх технологій і техніки у процеси розвитку, виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних та нематеріальних благ.

Подальші етапи цифрового розвитку будуть пов'язані саме із формуванням у кіберсистем здатності до самовідтворення та самопрограмування залежно від запрограмованої задачі завдяки технологіям штучного інтелекту. Значна кількість науковців та представників бізнесу стверджує, що використання цифрових технологій саме по собі є беззаперечною перевагою, а обсяг та постійність переваг є необмеженими за своєю суттю. Так, наприклад, дослідники [1, с. 11] стверджують, що «компанії, які прийняли технології раніше за інших, отримують конкурентну перевагу». На нашу думку, це твердження є неповним, адже не враховує природи створення позитивних ефектів від цифрових рішень. Доказом цього є «цифровий бум» 2000-х років у сфері електронного бізнесу, багато представників якого вимушені були припинити власну справу. Причинами цього були не сформованість бізнес-моделей, непродуманість інфраструктурних рішень та невизначеність середовища. На нашу думку, саме суб'єктно-об'єктна взаємодія людини та технологій зумовлює появу позитивних ефектів, де технологічні рішення, що використовуються, є орієнтованими на конкретний результат, що має в собі стратегічну спрямованість дії, тобто, довгострокову продуманість стосовно ролі та способів використання технологій для досягнення підприємством довгострокових цілей. При цьому варто зазначити, що значна кількість високо розвинутих країн уже використовують найновіші досягнення, у той час як у країнах, що розвиваються, цей процес є фрагментарним та несистематичним.

Враховуючи переваги від цифровізації бізнес-процесів, варто зазначити, що, як і будь-яке нововведення, цифровізація може мати дуальний ефект, як формуючи переваги, так і створюючи складнощі при їх впровадженні та використанні. На наш погляд, до основних переваг належать:

- підвищення рівня конкурентоспроможності виробників товарів та послуг;
- заміна фізичної ваги та обсягу продукції інформаційним;
- посилення ролі інтелектуальної праці, а отже, і важливості людини як фактора, необхідність постійного розвитку компетенцій та навчання персоналу;
- індивідуалізація праці, нові можливості для творчості;
- швидкість залучення додаткових фінансових та інших ресурсів завдяки швидкій комунікацій та розмиванню кордонів;
- розвиток міжнародної торгівлі товарами та послугами;
- поява нових професій;
- спрощення залучення іноземних спеціалістів;
- підвищення конкурентоспроможності серед роботодавців;
- розвиток нових форм та видів зайнятості тощо.

Варто також зазначити й основні загрози, які несе цифровізація та пов'язані з нею процеси:

- поява нового характеру праці, зміни у трудових відносинах та структурі зайнятості без необхідної адаптації законодавства у податковій сфері та сфері трудових відносин створюють можливі загрози для всіх учасників трудового процесу;

- необхідність залучення висококваліфікованих спеціалістів зменшує можливість невеликих підприємств до розвитку за рахунок використання новітніх технологій;

- загроза зовнішнього втручання в роботу організацій;
- потреба у спеціалізованому обладнанні;
- неможливість користуватися певними технологіями через належність до певної країни, наприклад, неможливість користуватися системою PayPal для ведення бізнесу для громадян України.

Висновки і пропозиції. Отже, цифровізація є магістральним напрямом розвитку сучасного суспільства, який впливає на всі сфери його функціонування та розвитку. Аналіз наукових поглядів на визначення сутності категорій цифровізація та цифрова економіка свідчить про наявність великої кількості підходів до їх розуміння серед вчених, які еволюціонували від розгляду диджиталізації як електронної комерції до такого, що визначає напрями розвитку суспільства і впливає на всі процеси, які в ньому відбуваються.

У процесі дослідження також було визначено основні переваги та недоліки, пов'язані з процесами цифровізації, серед яких поява нових спеціальностей, збільшення вимог до працівників та роботодавців, звуження кордонів між учасниками процесів, загроза зовнішнього втручання в роботу підприємств і організацій тощо.

Розвиток цифровізації в Україні перебуває на досить високому рівні завдяки розвитку швидкісного мобільного Інтернету, постійній появі нових послуг, які можна отримати, не виходячи з дому тощо. Проте на шляху до

повної цифровізації необхідно здійснити ще багато кроків – збільшення покриття території України швидкісним Інтернетом, популяризація цифрових послуг серед населення тощо.

Список використаних джерел

1. Digitalization in Ukraine's economy in the context of world digitization [Electronic resource] / M. Dorosh-Kizym et al. // *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Economical Sciences.* – 2020. – No. 22 (96). – Pp. 9–14. – Accessed mode: <https://nvlvet.com.ua/index.php/economy/article/view/4139>.
2. Neamțu D. M. The Impact of Digitalization on Business Sector Development in the Knowledge Economy [Electronic resource] / D. M. Neamțu, C.-V. Napenciuc, R. Bejinaru // *Proceedings of the International Conference on Business Excellence.* – 2019. – Vol. 13, no. 1. – Pp. 479–491. – Accessed mode: <https://doi.org/10.2478/picbe-2019-0042>.
3. Tapscott D. *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence.* McGraw-Hill, 1995. 368 p.
4. Kling R. IT and Organizational Change in Digital Economies / R. Kling, R. Lamb // *Understanding the Digital Economy* / E. Brynjolfsson, B. Kahin (eds). – Cambridge : MIT Press, 2000. – Pp. 295–324.
5. Don Tapscott. *The Blockchain Revolution: How the Technology Behind Bitcoin is Changing Money, Business, and the World* / Don Tapscott, Alex Tapscott. – PenguinBooks, 2016.
6. Возняк Г. В. Регіональний розвиток: сутність і методологічна основа [Електронний ресурс] / Г. В. Возняк // *Регіональна економіка.* – 2015. – № 3. – С. 34–43. – Режим доступу: http://ird.gov.ua/re/re201503/re201503_034_VoznyakHV.pdf.
7. Апалькова В. В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України [Електронний ресурс] / В. В. Апалькова // *Вісник Дніпропетровського університету. Серія Менеджмент інновацій.* – 2015. – № 4. – С. 9–18. DOI: <https://doi.org/10.15421/191502>.
8. *Management of Permanent Change* / H. Albach et al. – Springer Gabler Weisbaden, 2015. 240 p.
9. L. Katz R. The Transformative Economic Impact of Digital Technology [Electronic resource]. – Geneva, 2015. – 13 p. – Accessed mode: https://unctad.org/system/files/non-official-document/ecn162015p09_Katz_en.pdf.
10. Соколова Г. Б. Деякі аспекти розвитку цифрової економіки в Україні [Електронний ресурс] / Г. Б. Соколова // *Економічний вісник Донбасу.* – 2018. – № 1. – С. 92–96. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/130475>.
11. Проект Закону України «Про цифровий Порядок денний України» // Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua/uploads/documents/40009.pdf>.
12. Мешко Н. П. Стратегії високотехнологічного розвитку в умовах глобалізації: національний та корпоративний аспекти : монографія / Н. П. Мешко, О. М. Сазонець, О. А. Джусов. – Донецьк : Юго-Восток, 2012. – 470 с.
13. Saarikko T. Digital transformation: Five recommendations for the digitally conscious firm [Electronic resource] / Saarikko T., U. H. Westergren, T. Blomquist // *Business Horizons.* – 2020. – No. 63. – Pp. 825–839. – Accessed mode: <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2020.07.005>.
14. Matoušková D. Digitalization and Its Impact on Business [Electronic resource] / D. Matoušková // *Theory, Methodology, Practice.* – 2022. – Vol. 18, no. 2. – P. 51–67. – Accessed mode: <https://doi.org/10.18096/tmp.2022.02.03>.
15. Піжук О. І. Цифровізація як зміна парадигми розвитку економічних систем / О. І. Піжук // *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка.* – 2018. – С. 84–91.

References

1. Dorosh-Kizym, M., Dadak, O., Dorosh, M., & Babych, L. (2020). Digitalization in Ukraine's economy in the context of world digitization. *Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies*, 22(96), 9–14. <https://doi.org/10.32718/nvlvet-e9602>.
2. Neamțu, D. M., Hapenciuc, C.-V., & Bejinaru, R. (2019). The Impact of Digitalization on Business Sector Development in the Knowledge Economy. *Proceedings of the International Conference on Business Excellence*, 13(1), 479–491. <https://doi.org/10.2478/picbe-2019-0042>.
3. Tapscott, D. (1995). *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. New York: McGraw-Hill.
4. Kling, R., Lamb, R. (2000). IT and Organizational Change in Digital Economies. In E. Brynjolfsson, B. Kahin (Eds.), *Understanding the Digital Economy* (pp. 295–324). Cambridge : MIT Press.
5. Tapscott, D., Tapscott, A. (2016). *Blockchain revolution: how the technology behind bitcoin is changing money, business, and the world*. New York, New York: Portfolio / Penguin.
6. Vozniak, H.V. (2015). Rehionalnyi rozvytok: sutnist i metodolohichna osnova [Regional development: essence and methodological basis]. *Rehionalna ekonomika – Regional economy*, (3), 34–43. http://ird.gov.ua/pe/re201503/re201503_034_VoznyakHV.pdf.
7. Apalkova, V.V. (2015). Kontseptsiiia rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Yevrosoiuzi ta perspektyvy Ukrainy [The concept of the development of the digital economy in the European Union and the prospects of Ukraine]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriiia Menedzhment innovatsii – Bulletin of Dnipropetrovsk University. Innovation Management series*, (4), 9–18. <https://doi.org/10.15421/191502>.
8. Albach, H., Meffert, H., Pinkwart, A., Reichwald, R., Springerlink (Online Service (2015). *Management of Permanent Change*. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden.
9. L. Katz, R. (2015). *The Transformative Economic Impact of Digital Technology*. Geneva. https://unctad.org/system/files/non-official-document/ecn162015p09_Katz_en.pdf.
10. Sokolova, H.B. (2018). Deiaki aspekty rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini [Some aspects of the development of the digital economy in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of Donbass*, (1), 92–96. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/130475>.
11. Ofitsiinyi portal Verkhovnoi Rady Ukrainy [Official portal of the Verkhovna Rada of Ukraine]. (n.d.). Proekt Zakonu Ukrainy «Pro tsyfrovyyi Poriadok dennyyi Ukrainy» [Draft Law of Ukraine "On the Digital Agenda of Ukraine"]. <https://www.rada.gov.ua/uploads/documents/40009.pdf>.
12. Meshko, N.P., Sazonets, O.M., Dzhusov, O.A. (2012). *Stratehii vysokotekhnolohichnoho rozvytku v umovakh hlobalizatsii: natsionalnyi ta korporatyvnyi aspekty [Strategies of high-tech development in the conditions of globalization: national and corporate aspects]*. Yuho-Vostok.
13. Saarikko, T., Westergren, U. H., Blomquist, T. (2020). Digital transformation: Five recommendations for the digitally conscious firm. *Business Horizons*, (63), 825–839. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2020.07.005>.
14. Matoušková, D. (2022). Digitalization and Its Impact on Business. *Theory, Methodology, Practice*, 18(2), 51–67. <https://doi.org/10.18096/tmp.2022.02.03>.
15. Pizhuk, O.I. (2018). Tsyfrovizatsiia yak zmina paradyhmy rozvytku ekonomichnykh system [Digitization as a paradigm shift in the development of economic systems]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia: Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economy*, 84–91.

Отримано 09.02.2024

UDC 330.341:004

Iryna Solomakha

Doctor of Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Entrepreneurship and Trade
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)
E-mail: iveria60@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-0106-6410>
ResearcherID: [HTN-8199-2023](https://orcid.org/HTN-8199-2023). **Scopus Author ID:** [57219054600](https://orcid.org/57219054600)

Serhii Holivets

PhD student
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)
E-mail: Serjkorol.26@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0006-5534-6545>

GENESIS OF THEORETICAL ASPECTS OF DIGITALIZATION

Within the article, the essence of the category “digitalization” and its defining features are considered. The analysis of genesis of digitalization is carried out. A study of scientific interpretations of this definition is carried out, in particular, the integral, network, process approaches, as well as the socio-technical approach are allocated. The author’s vision of the essence of the category “digitalization” is formulated, under which it is proposed to understand the process of integration of digital technologies into business processes of entrepreneurial structures of digital ecosystems, which cause qualitative transformational changes. It is determined that digitalization is the main direction of the development of modern society, which affects all spheres of its functioning and development. The advantages and disadvantages of the development and application of the digitalized business entities are also highlighted. It is established that introduction of the latest technologies allowed increasing the competitiveness level for the producers of goods and services; strengthening the role of intellectual level, and hence the importance of a person as a specialist, the need to continuous development of the competencies and advanced training of the personnel; individualize labor, provide new opportunities for creativity; increasing the speed of attracting additional financial and other resources due to rapid communication and “absence” of borders; stimulating the development of the international trade of goods and services; promoting the emergence of new types and forms of employment. New risks and threats posed by digitalization and related processes are also identified. The main risks associated with the increased likelihood of interference by external parties in the activities of business entities, the need for the specialized equipment, and inability to use certain technologies due to the specific regulations of the country. The need to attract highly qualified specialists reduces the ability of small businesses to develop using the latest technologies, and the risks associated with the emergence of new forms and types of employment excluding the required adaptation of the tax and labor legislation pose possible threats to all participants in the labor process. Digitalization in Ukraine is at a fairly high level due to the development of the high-speed mobile Internet and constant emergence of new services, but through full digitalization, it is necessary to increase coverage of the high-speed Internet in Ukraine and to promote digital services more widely in different segments of the population.

Keywords: digitalization; digital economy; digitalization; information society; latest technologies.
Table: 2. **References:** 15.